

MATERIALNE PRAWO PODATKOWE

PIT w działalności gospodarczej

mgr Michał Stawiński
Katedra Prawa Finansowego, WPAiE Uwr
rok akademicki 2017/2018

Pojęcie działalności gospodarczej

Art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej

Działalnością gospodarczą jest **zarobkowa działalność** wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, **wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły**.

Od 1 maja 2018 roku (ustawa – Prawo przedsiębiorców):

Art. 3

Działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Art. 5 ust. 1

Nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej.

Pojęcie działalności gospodarczej w PIT

Art. 10 ust. 1 pkt 3 PIT

Działalność gospodarcza stanowi odrębne źródło przychodów.

Art. 5a pkt 6 PIT

Przez działalność gospodarczą należy rozumieć działalność zarobkową:

- a) wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową,
- b) polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu kopalin ze złóż,
- c) polegającą na wykorzystywaniu rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych

prowadzoną we własnym imieniu **bez względu na jej rezultat**, w sposób zorganizowany i ciągły, z **której uzyskane przychody nie są zaliczane do innych przychodów** ze źródeł wymienionych w art. 10 ust. 1 pkt 1, 2 i 4-9.

Pojęcie działalności gospodarczej w PIT

Art. 5b PIT

1. Za pozarolniczą działalność gospodarczą nie uznaje się czynności, jeżeli **łącznie** spełnione są następujące warunki:

- 1) **odpowiedzialność wobec osób trzecich** za rezultat tych czynności oraz ich wykonywanie, z wyłączeniem odpowiedzialności za popełnienie czynów niedozwolonych, **ponosi zlecający wykonanie tych czynności**;
- 2) są one **wykonywane pod kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonych przez zlecającego** te czynności;
- 3) **wykonujący te czynności nie ponosi ryzyka gospodarczego** związanego z prowadzoną działalnością.

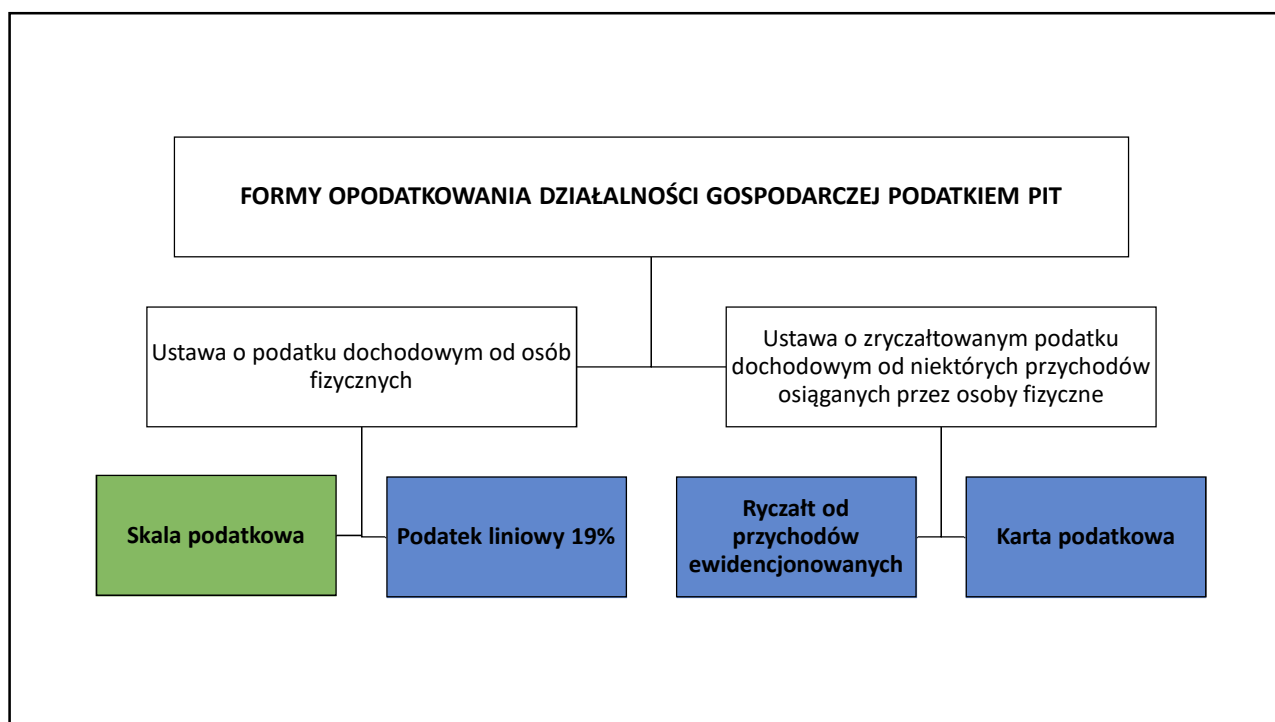
2. Jeżeli pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzi **spółka niebędąca osobą prawną**, przychody wspólnika z udziału w takiej spółce, określone na podstawie art. 8 ust. 1, uznaje się za przychody ze źródła, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3.

Opodatkowanie przychodów z działalności gospodarczej

Art. 9a ust. 1 PIT

Dochody osiągnięte przez podatników ze źródła, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3, są opodatkowane na zasadach określonych w art. 27, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, **chyba że podatnicy złożą właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego pisemny wniosek lub oświadczenie** o zastosowanie form opodatkowania określonych w ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym.

Wniosek lub oświadczenie o zastosowanie form opodatkowania określonych w ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym podatnicy mogą złożyć na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Wybór formy opodatkowania dochodów z działalności gospodarczej (terminy)

- Wniosek o opodatkowanie dochodów podatkiem liniowym, ryczałtem lub kartą podatkową należy złożyć **do 20 stycznia** danego roku podatkowego.
- Jeżeli podatnik rozpoczyna działalność w trakcie roku:
 - **podatek liniowy i ryczałt**: nie później niż w dniu uzyskania pierwszego przychodu,
 - **karta podatkowa**: przed rozpoczęciem działalności gospodarczej.
- **Dokonany wybór dotyczy również lat następnych**, chyba że podatnik dokona wyboru innej formy (art. 9a ust. 4 PIT, art. 9 ust. 1 i art. 29 ust. 1 ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym).

Działalność gospodarcza a łączne rozliczenie podatkowe małżonków

Art. 6 ust. 8 PIT

Jeżeli chociaż jeden z małżonków osiąga dochody z działalności gospodarczej do których zastosowanie znajdują przepisy o podatku liniowym lub ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym, wówczas **nie może** on rozliczyć się łącznie z małżonkiem.

To samo dotyczy rozliczenia **osoby samotnie wychowującej dziecko**.

Skala podatkowa - obowiązki podatnika

Osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, wykonujące działalność gospodarczą, są obowiązane:

1. **prowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów albo księgi rachunkowe**, zgodnie z odrębnymi przepisami, w sposób zapewniający ustalenie dochodu (straty), podstawy opodatkowania i wysokości należnego podatku za rok podatkowy,
2. uwzględniać w **ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych** informacje niezbędne do obliczenia wysokości odpisów amortyzacyjnych.

Księgi rachunkowe (tzw. „pełna księgowość”)

Osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, jeżeli ich **przychody netto ze sprzedaży** towarów, produktów i operacji finansowych **za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 2 000 000 euro** prowadzą księgi rachunkowe na zasadach określonych ustawą o rachunkowości.

Poniżej tej wartości pełna księgowość jest fakultatywna.

Pojęcie przychodu i dochodu

Art. 14 ust. 1 PIT

Za **przychód z działalności gospodarczej uważa się kwoty należne, choćby nie zostały faktycznie** otrzymane (bez podatku VAT), po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont.

Art. 24 ust. 1 PIT

U podatników, którzy prowadzą księgi rachunkowe, za **dochód z działalności gospodarczej uważa się dochód wykazany na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg**, zmniejszony o dochody wolne od podatku i zwiększony o wydatki niestanowiące kosztów uzyskania przychodów, zaliczone uprzednio w ciężar kosztów uzyskania przychodów.

Koszty uzyskania przychodu

- W działalności gospodarczej nie mają zastosowania zryczałtowane koszty uzyskania przychodu (dotyczące np. umów zlecenia, umów o dzieło, umów przenoszących prawa autorskie).
- Wszystkie koszty muszą być zatem udokumentowane, a podatnik musi udowodnić ich poniesienie i związek z działalnością gospodarczą.
- Sama faktura VAT nie jest wystarczającą podstawą do rozliczenia kosztu uzyskania przychodu.

Ulga na działalność badawczo-rozwojową

- Podatnik może odliczyć od dochodu z działalności koszty uzyskania przychodów poniesione na działalność badawczo-rozwojową (tzw. koszty kwalifikowane).
- Koszty kwalifikowane określa art. 26e ust. 2 ustawy o PIT.
- Koszty kwalifikowane podlegają odliczeniu, jeżeli nie zostały podatnikowi zwrócone w jakiejkolwiek formie.
- Ustawa limituje kwotę kosztów kwalifikowanych (np. w przypadku gdy podatnik jest mikroprzedsiębiorcą, małym lub średnim przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej - 50% kosztów).

Ulga na działalność badawczo-rozwojową

Działalność badawczo rozwojowa **to działalność twórcza obejmująca badania naukowe lub prace rozwojowe, podejmowana w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy oraz wykorzystania zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań** (art. 5a pkt 38 ustawy o PIT).

Ulga na działalność badawczo-rozwojową

Kosztem kwalifikowanym jest np.:

- nabycie materiałów i surowców bezpośrednio związanych z prowadzoną działalnością badawczo-rozwojową,
- ekspertyzy, opinie na potrzeby prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej,
- niektóre koszty uzyskania i utrzymania patentu.

Zaliczki na podatek

Podatnik osiągając przychody z działalności gospodarczej obowiązany jest do odprowadzania w ciągu roku podatkowego zaliczek na podatek.

Zaliczki na podatek mogą być odprowadzane:

1. na zasadach ogólnych,
2. kwartalnie
3. w sposób uproszczony.

Zaliczki – zasady ogólne

Obowiązek wpłacania zaliczki powstaje, poczynając od miesiąca, w którym dochody przekroczyły kwotę stanowiącą ilorzaz kwoty zmniejszającej podatek określonej w art. 27 ust. 1b pkt 1 oraz najniższej stawki podatkowej określonej w skali, o której mowa w art. 27 ust. 1 tj. kwotę **6.600,- złotych**).

Zaliczkę za ten miesiąc stanowi podatek obliczony od tego dochodu według zasad określonych w art. 26, 27 i 27b;

Zaliczkę za dalsze miesiące ustala się w wysokości różnicy pomiędzy podatkiem należnym od dochodu osiągniętego od początku roku a sumą zaliczek za miesiące poprzedzające.

Termin: do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym dochód był uzyskany, a za grudzień - w terminie złożenia zeznania podatkowego

Zaliczki – kwartalne

Podatnicy będący **małymi podatnikami oraz podatnicy rozpoczynający prowadzenie działalności gospodarczej** mogą rozliczać zaliczki kwartalnie.

Mały podatnik to podatnik, u którego wartość przychodu ze sprzedaży (wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 1 200 000 euro (art. 5a pkt 20 PIT).

Wniosek należy złożyć do 20 lutego roku podatkowego lub przed rozpoczęciem działalności gospodarczej.

Zaliczki – uproszczone

Podatnicy mogą wpłacać zaliczki miesięczne w danym roku podatkowym w uproszczonej formie w wysokości **1/12 kwoty obliczonej** przy zastosowaniu skali podatkowej obowiązującej w danym roku podatkowym od dochodu z działalności gospodarczej wykazanego w zeznaniu złożonym:

- 1) w roku podatkowym poprzedzającym dany rok podatkowy albo
- 2) w roku podatkowym poprzedzającym dany rok podatkowy o dwa lata - jeżeli w zeznaniu, o którym mowa w pkt 1, podatnicy nie wykazali dochodu podlegającego opodatkowaniu.

Podatek liniowy

Liniowy podatek dochodowy od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej wynosi **19%** podstawy obliczenia podatku.

Konsekwencją wyboru opodatkowania dochodów z działalności gospodarczej jednolitą 19-procentową stawką podatku jest m.in.:

- ~~utrata prawa do niemal wszystkich ulg podatkowych (także tych, które są kontynuowane w ramach praw nabytych),~~
- ~~niektórych zwolnień podatkowych oraz~~
- preferencyjnych form opodatkowania (wspólnie z małżonkiem lub samotnie wychowywanym dzieckiem).

Podatek liniowy **nie pozbawia prawa do rozliczania kosztów uzyskania przychodów na zasadach ogólnych.**

Utrata uprawnienia do rozliczenia podatkiem liniowym

Art. 9a ust. 3 PIT

Jeżeli podatnik, który wybrał opodatkowanie podatkiem liniowym uzyska z działalności gospodarczej prowadzonej samodzielnie lub z tytułu prawa do udziału w zysku spółki niebędącej osobą prawną **przychody ze świadczenia usług na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy, odpowiadających czynnościom, które podatnik lub co najmniej jeden ze wspólników wykonywał lub wykonuje w roku podatkowym - w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy**, podatnik ten *traci w roku podatkowym prawo do opodatkowania w sposób określony w art. 30c* i jest obowiązany do wpłacenia zaliczek od dochodu osiągniętego od początku roku, obliczonych przy zastosowaniu skali podatkowej, o której mowa w art. 27 ust. 1, oraz odsetek za zwłokę od zaległości z tytułu tych zaliczek.

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych (podstawa opodatkowania)

- Podstawą opodatkowania jest przychód (nie dochód).
- **Oznacza to, że podatek ryczałtowy pobiera się bez pomniejszania przychodu o koszty jego uzyskania (art. 12 ust. 2).**
- Tej formy **nie mogą wybrać podatnicy** prowadzący działalność określoną w art. 8 ust. 1 i w załączniku nr 2 do ustawy

(np. usługi prawne, prowadzenie aptek, wytwarzanie wyrobów akcyzowych, podejmujący wykonywanie działalności w roku podatkowym po zmianie działalności wykonywanej samodzielnie na działalność prowadzoną w formie spółki z małżonkiem).

Warunki opodatkowania ryczałtem

Podatnicy mogą skorzystać z ryczałtu, jeżeli w roku poprzedzającym rok podatkowy:

- a) uzyskali przychody z tej działalności, prowadzonej wyłącznie samodzielnie, w wysokości nieprzekraczającej **250 000 euro**, lub
- b) uzyskali przychody wyłącznie z działalności prowadzonej w formie spółki, a suma przychodów wspólników spółki z tej działalności nie przekroczyła kwoty 250 000 euro,

albo rozpoczną wykonywanie działalności w roku podatkowym i nie korzystają z opodatkowania w formie karty podatkowej - bez względu na wysokość przychodów.

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych (stawka)

- Stawka w podatku zryczałtowanym od przychodów ewidencjonowanych ma charakter procentowy (w zależności od rodzaju działalności od 2% do 20%) – art. 12 ust. 1. Jest to tzw. **ryczałt procentowy**.

Przykładowo:

20% - wolne zawody

17% - sprzedaż hurtowa samochodów i części samochodowych

8,5% - prowizje z umów komis, najmu

3% - usługi gastronomiczne z wyjątkiem sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 1,5%

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych (rozliczenie)

Podatnicy są obowiązani za każdy miesiąc obliczać ryczałt od przychodów ewidencjonowanych i wpłacać go na rachunek urzędu skarbowego w terminie **do dnia 20 następnego miesiąca**, a za miesiąc grudzień - w terminie złożenia zeznania (art. 21 ust. 1).

Podatek może być rozliczany **kwartalnie**, jeżeli przychody podatnika (lub spółki) w roku poprzedzającym rok podatkowy nie przekroczyły kwoty stanowiącej równowartość **25 000 euro** (art. 21 ust. 1b).

Podatnik jest zobowiązany złożyć **zeznanie** według ustalonego wzoru o wysokości uzyskanego przychodu, wysokości dokonanych odliczeń i należnego ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych - **w terminie do dnia 31 stycznia następnego roku** (art. 21 ust. 2 pkt 2).

Kwota ryczałtu podlega pomniejszeniu o opłacone składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

Podatnicy oraz spółki, których wspólnicy są opodatkowani w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, są obowiązani:

1. posiadać i przechowywać **dowody zakupu towarów**,
2. prowadzić **wykaz środków trwałych** oraz wartości niematerialnych i prawnych,
3. **ewidencję wyposażenia** oraz
4. odrębnie za każdy rok podatkowy, **ewidencję przychodów**.

Sposób prowadzenia ewidencji przychodów określa rozporządzenie Ministra Finansów.

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych (utrata prawa do rozliczenia)

W razie utraty warunków do opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, podatnik jest obowiązany, poczynając od dnia, w którym nastąpiła utrata tych warunków, **zaprowadzić właściwe księgi** - chyba, że jest zwolniony z tego obowiązku - **i opłacać podatek dochodowy na ogólnych zasadach** (art. 22 ust. 1).

Karta podatkowa

- Jest to podatek, w którym stawka ma charakter **ryczałtu kwotowego**.
- Podatek w formie karty podatkowej mogą płacić **wyłącznie podatnicy prowadzący działalność określoną w art. 23 u.p.z.d.** (głównie działalność usługowa i gastronomiczna).
- Wykaz kwot podatku określa załącznik do ustawy.
- Przychody z karty podatkowej stanowią w całości dochód gminy.

Karta podatkowa – rodzaje działalności

- Handel detaliczny żywnością i napojami
- Usługi gastronomiczne (bez sprzedaży alkoholu powyżej 1,5%)
- Udzielanie lekcji na godziny (korepetycje)
- Usługi transportowe przy użyciu jednego pojazdu
- Opieka domowa nad dziećmi i osobami chorymi

Karta podatkowa

Podatnicy prowadzący działalność, o której mowa w art. 23, podlegają opodatkowaniu w formie karty podatkowej, jeżeli:

- 1) złożą wniosek o zastosowanie opodatkowania w tej formie;
- 2) we wniosku zgłoszą prowadzenie działalności wymienionej w jednej z 12 części tabeli;
- 3) **przy prowadzeniu działalności nie korzystają z usług osób niezatrudnionych przez siebie na podstawie umowy o pracę oraz z usług innych przedsiębiorstw i zakładów, chyba że chodzi o usługi specjalistyczne;**
- 4) **nie prowadzą, poza jednym z rodzajów działalności wymienionej w art. 23, innej pozarolniczej działalności gospodarczej;**
- 5) **małżonek podatnika nie prowadzi działalności w tym samym zakresie;**
- 6) nie wytwarzają wyrobów opodatkowanych, na podstawie odrębnych przepisów, podatkiem akcyzowym;
- 7) **pozarolnicza działalność gospodarcza zgłoszona we wniosku, o którym mowa w pkt 1, nie jest prowadzona poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.**

Karta podatkowa

Kwota podatku nie zależy od dochodu, a jedynie od:

1. rodzaju działalności,
2. liczby mieszkańców gminy w której prowadzona jest działalność,
3. liczby zatrudnionych pracowników.

Karta podatkowa

Naczelnik urzędu skarbowego, uwzględniając wniosek o zastosowanie karty podatkowej, **wydaje decyzję ustalającą wysokość podatku dochodowego w formie karty podatkowej**, odrębnie na każdy rok podatkowy. Jeżeli działalność jest prowadzona w formie spółki, w decyzji tej wymienia się wszystkich jej wspólników.

Jeżeli naczelnik urzędu skarbowego stwierdzi brak warunków do zastosowania opodatkowania w formie karty podatkowej, wydaje **decyzję odmowną**. W tym przypadku podatnik jest obowiązany płacić:

- 1) ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, jeżeli spełnia warunki określone w ustawie, albo
- 2) podatek dochodowy na ogólnych zasadach.

Odliczenie składki zdrowotnej

Kwota podatku podlega zmniejszeniu o kwotę opłaconej składki zdrowotnej.

Karta podatkowa

Podatnicy prowadzący działalność opodatkowaną w formie karty podatkowej są **zwolnieni od:**

1. obowiązku prowadzenia ksiąg,
2. składania zeznań podatkowych (tzn. nie składają deklaracji PIT) oraz
3. wpłacania zaliczek na podatek dochodowy.

Podatnicy ci są jednak **obowiązani:**

1. wydawać na żądanie klienta rachunki i faktury, oraz
2. przechowywać w kolejności numerów kopie tych rachunków i faktur w okresie pięciu lat podatkowych, licząc od końca roku, w którym wystawiono rachunek lub fakturę.